

ĐỔI MỚI KINH TẾ VÀ NỖ LO CỦA KINH TẾ TƯ NHÂN

NHÂN TÂM

Đảng ta chủ trương đổi mới xã hội chủ nghĩa, trong đó có đổi mới kinh tế. Có người đặt vấn đề: các chính sách kinh tế hiện nay, kể cả chính sách cơ cấu kinh tế nhiều thành phần, được Hội nghị Trung ương 6 xác định là vấn đề có ý nghĩa chiến lược lâu dài, đã đủ sức để xốc nền kinh tế lên chưa? Muốn mau chóng khai thác có hiệu quả các tiềm lực, tiềm năng kinh tế, tạo bề phóng vững chắc cho nền kinh tế cất cánh còn cần phải làm gì nữa?

Theo tôi, trước hết phải thấy rằng các chính sách kinh tế đổi mới, đổi ngoại của ta từ sau Đại hội 6 tới nay, nhất là chính sách cơ cấu kinh tế nhiều thành phần là hợp lòng dân, hợp qui luật phát triển, cho nên đã làm cho tình hình kinh tế có chuyển biến bước đầu, đời sống các tầng lớp nhân dân bớt khó khăn... Nhưng không vì thế mà ta đã có thể yên tâm! Thật ra đổi mới kinh tế vẫn là vấn đề luôn luôn nóng bỏng, đòi hỏi nhiều lao tâm, lao lực. Một câu nói của miệng của người dân thường hiện nay là “Đảng và nhà nước đã bắt đầu cho làm ăn rồi, đỡ vất vả rồi, nhưng về lâu về dài không biết rồi ra thế nào!”. Từng chữ trong câu nói này phản ánh cả cái mừng lẫn cái lo! Và câu nói này không thể không làm bận tâm các nhà lãnh đạo, quản lý đất nước, quản lý kinh tế xã hội.

Tôi xin có đôi ý kiến góp vào vấn đề này. Muốn cho nền kinh tế cất cánh, việc trước hết phải làm là tìm mọi cách đưa nền kinh tế thoát ra khỏi khủng hoảng. Muốn thoát khỏi khủng hoảng thì phải xóa bỏ độc quyền.

Thực tế cho thấy “kinh tế một mình một chợ” không thể phát triển cả lượng và chất được, hậu quả của nó chỉ là đình đốn, tiêu điều, vì cơ chế độc quyền thủ tiêu cạnh tranh, tạo môi trường thuận lợi cho tham nhũng. Theo tôi, chính sách kinh tế hiện nay chỉ mới “cảnh cáo” tệ tập trung quan liêu, và cũng chỉ mới “dẫn mặt” tệ độc quyền một mức nào đó thôi, cho nên nền kinh tế chưa thể có những chuyển động mạnh có ý nghĩa lớn. Tán thành là phải củng cố tăng cường thành phần kinh tế quốc doanh và hình thức sở hữu nhà nước, làm cho nó đóng vai trò chủ đạo, nhưng chỉ “cởi trói” cho nó ở mức như hiện nay chưa đủ, mà cần làm cho nó tự thấy rằng phải cởi bỏ hẳn cái “đai” độc quyền ra khỏi thân mình. Hiện nay người ta cảm thấy hình như nó vẫn luyến tiếc cái “đai”, vẫn hình thoảng ngó lại cái “cửa quyền” một thời cực kỳ ấm áp! Phải chăng đó là một trong những lý do khiến kinh tế quốc doanh, sở hữu nhà nước chưa lấy gì làm chói sáng, mặc dù thế và lực thực tế rất bề thế. Để kinh tế quốc doanh thật sự “ăn nên làm ra”, thật sự

có vai trò và phát huy vai trò chủ đạo, tự nó phải cởi bỏ “cân đai áo mao” lưng thùng và bước ra bắt tay cạnh tranh bình đẳng với các thành phần kinh tế ngoài quốc doanh, nhất là thành phần kinh tế tư nhân. Nhưng nếu các thành phần kinh tế tư nhân vẫn cứ rón rén, lóm thóm, tức là chưa thể hoạt động hết mình, phí sức, thì nó cũng chẳng đủ “tư cách” để “mời” quốc doanh rời “gót ngọc” ra khỏi “cửa độc quyền”! Mà như vậy thì tất các thành phần trong cơ cấu kinh tế nhiều thành phần đều “yếu” hoặc “trung bình”, thì làm sao có thể đưa kinh tế ra khỏi khủng hoảng và khởi động để cất cánh? Vì vậy xin đề nghị đổi mới kinh tế trong hoàn cảnh và điều kiện nước ta hiện nay là: “Vừa xây dựng củng cố phát huy vai trò chủ đạo của kinh tế quốc doanh, vừa khuyến khích các thành phần kinh tế khác, nhất là kinh tế tư nhân, trong đó có kinh tế tư bản, phát triển hết mức. Quyền sở hữu tư nhân được pháp luật thừa nhận tồn tại lâu dài, không sợ bị loại trừ ra khỏi đời sống kinh tế...” Có như vậy mới mau chóng khai thác có hiệu quả các tiềm năng tiềm lực kinh tế, mới có thể sớm đưa tình hình kinh tế xã hội ra khỏi khủng hoảng để rồi cất cánh. Tóm lại ý kiến của tôi là đổi mới kinh tế theo cách thức vừa phát triển kinh tế xã hội chủ nghĩa, vừa phát triển kinh tế tư bản dưới sự lãnh đạo của Đảng, có pháp luật của chính quyền nhân dân đảm bảo lợi ích căn bản chính đáng của các thành phần kinh tế, đảm bảo lợi ích của người lao động theo các nguyên tắc “lợi nhà ích nước, lao tư lưỡng lợi, dân giàu nước mạnh”. A. Mác-tư-nốp, Giám đốc Viện Kinh tế thế giới và quan hệ quốc tế thuộc Viện hàn lâm Khoa học Liên Xô có lý khi ông nói: “Điều chủ yếu là làm sao cho bất kỳ hình thức sở hữu nào cũng không được biến thành nguồn làm giàu vô tận của một số người, không phù hợp với nguyên tắc xã hội chủ nghĩa. Những nguyên tắc này hoàn toàn cho phép sự tồn tại của hình thức sở hữu riêng hay nói như C. Mác là hình thức tư hữu. Điều cần lưu ý là các hình thức sở hữu không tự nó làm cho nền kinh tế sống động nếu không thay đổi tính chất quan hệ giữa người và tài sản. Thái độ hiện nay đối với máy móc, đất đai, tài nguyên như là tài sản vô chủ đã làm cho người lao động chẳng quan tâm đến việc sử dụng có hiệu quả và bảo vệ các nguồn tài nguyên của đất nước mà chỉ có “ăn lạm vào”. Theo tôi, ta cũng không nên vội vàng bác bỏ mà nên tham khảo ý kiến của ông Igo Bốcman, nhà nghiên cứu Mỹ, chuyên gia về kinh tế xô viết khi nhận xét về nền kinh tế Liên Xô nhân dịp đến thăm Mátxcova:” Tôi đã trú ngụ và đi nhiều nước, tôi đã quan sát, phân tích hoạt động kinh tế của nhiều nước, nhiều người, tôi so sánh và kết luận là tôi thấy rằng mọi toan tính xây dựng một nền kinh tế loại trừ quyền sở hữu tư nhân đều uống công”. Có thể ý kiến của Igo Bốcman là sai, nhưng có thể đúng trong thời kỳ quá độ lên xã hội chủ nghĩa, một thời kỳ mà nhiều nhà nghiên cứu mác-xít nổi tiếng cho rằng nó phải kéo dài tới hằng trăm năm...

NT

PHÁT TRIỂN KINH TẾ